

אחרי מות (113)

ביתו זו אשתו

וְכָפַר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ (טו. ו.)

בכמה מקומות מצאנו שהתורה מכנה האשה בתואר "בית", ולכאורה מדוע נקראת האשה בתואר זה? יש לומר: במעמד הר סיני נאמר למשה: כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ופירשו רבותינו (שמות רבה כה. ב): בית יעקב, אלו הנשים, וכן רבותינו היו רגילים לכנות את האשה בשם "בית", שהרי אמר רבי יוסי (שבת ק"ח): מימי לא קראתי לאשתי אשתי אלא ביתי, וכן נאמר: וכיפר בעדו ובעד ביתו, זו אשתו (יומא ב.), שכהן גדול מכפר על אשתו בקורבנו. והטעם שהאשה נקראת כך, כי אמרו (תענית לא.): אין אשה אלא לבנים, אין אשה אלא ליופי, אין האשה אלא לתכשיטין, ובית הוא ראשי תיבות: בנים, יופי, תכשיטין.

רב עובדיה יוסף זצ"ל בספרו "משוש חבל"

בגדי הכהן גדול "בלו שם"

פְּתַחַת בֶּד קָדֵשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנָסִי בֶד יִהְיוּ עַל בְּשָׁרוֹ וּבְאֶבְנֵי בֶד יִחְגֹּר וּבְמִצְנָפֶת בֶּד יִצְנֹף בְּגָדֵי קָדֵשׁ הֵם... וּלְבָשֶׁם (טז. ד.)

ביום הכיפורים הכהן הגדול משרת בבגדי לבן ולא בבגדי כהונה, מדוע? כי אין קטגור (הזהב) נעשה סגור. טעם נוסף לכך שהכהן הגדול לבש ביום הכיפורים דוקא בגדי לבן ולא בגדי זהב, כתב ה"משך חכמה", וזאת על פי דברי הירושלמי הדורש את המילה "ולבשם" - בלו שם, כלומר אותם בגדים שלבש הכהן ביום הכיפורים, נהיו נשארין גנוזים שם בבית המקדש עד שבלו, ולא היו כשרים לכהן גדול אחר. בשנה הבאה הכהן הגדול מוכרח ללבוש בגדים חדשים. ממילא, אומר המשך חכמה, הואיל ואת הבגדים לא לובשים פעם שניה, התורה הרי חסה על ממונם של ישראל, לא רצתה התורה שאת בגדי הזהב יצטרכו להחליף כל שנה, ובפרט שבבגדי זהב היו גם החושן, שהיה קשה מאד להשיגם, לכן אמרה התורה שילבש הכהן הגדול בבגדי לבן.

ספר ומתוך הוא האור

סנגוריה שהיא קטגוריה

פִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִפֶּלַח טִשְׁאֲתֵיכֶם (טז. ל.)

רבי איצ'ליה פטרבורגר זצ"ל שואל שאלה: ביום כיפור אין רשות לשטן לקטרג. אולם במדרש מובא יותר מכך, שביום כיפור בא השטן לפני הקב"ה ואומר לו: עם קדוש יש לך, ממש מלאכים, אין בהם לא קנאה לא שנאה, לא לשון הרע, מתפללים, צמים, עושים תשובה, ממש כמלאכי השרת! שואל רבי איצ'ליה, אין לשטן

זכות לקטרג, בסדר, שישתוק! מי ביקש ממנו לומר סנגוריה? יש הבדל רב בין לא לומר קטגוריה לבין ללמד סנגוריה, שינשוך השפתים וישתוק, מי ביקש ממנו לומר דברי שבח על עם ישראל? מה לשטן ולסנגוריה? אומר רבי איצ'ליה: זו קטגוריה לא סנגוריה. כיון שהשטן אינו יכול לקטרג, מה הוא עושה? מתחיל לומר: איזו תשובה, איזו תפילה, ממש מלאכים. מה קורה אחרי שבוע, אחרי חודש? אדם נכנס להתפלל, אומרים לו: מדוע אתה נראה ככה, חולם בתפילה? מדוע כך נראית התפילה? אומר הסגור: מה אתה רוצה ממנו, הוא אינו יכול, יש לו יצר הרע. אומר הקטגור, השטן: הוא לא יכול? אני בעצמי ראיתי ביום כיפור עד כמה הוא יכול. נמצא, שכדי שיוכל במשך השנה ללמד קטגוריה על ישראל, ביום כיפור הוא מלמד עליהם סנגוריה. אני לא הולך לדאוג לשטן, אבל כל אדם לעצמו צריך לידע כי באמת הוא יכול: אתה יכול להתפלל, ראית בעצמך, נעילה התפללת טוב? א"כ מדוע מנחה היום אינך מתפלל כראוי? הלא הבחנת בעצמך שהינך מסוגל.

ספר "יחי ראובן"

וְנִתְּתִי פָנִי בְּנֶפֶשׁ הָאֲכָלֶת אֶת הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֶתָּה מִקֶּרֶב עַמָּה. פִּי נֶפֶשׁ הַבֶּשָׂר בְּדָם הוּא (יז. י-יא)

התורה נותנת טעם והסבר מדוע אסורה אכילת הדם באיסור כה חמור שענשו כרת: "כי נפש הבשר בדם היא". דברים מופלאים כותב ה"אור החיים" הקדוש: הכתוב בא לפרש מה טעם נכרתה נפש האוכלת דם? לפי שבדם בעלי החיים יש ה"נפש", ובאכילת הדם נותן הוא בתוכו את הנפש הבהמית. אלא שיש להקשות מדוע אמר "נפש הבשר", ולא אמר "כי נפש בדם היא"? ברם נתחכם הכתוב לפרש ולהשיב על שאלת השואל, מדוע נאסר רק דמה של הבהמה ולא בשרה, והרי גם בבשר קיימת חיות הבהמה, א"כ מה טעם אין הבשר גורם פגם בנפש האוכלו? על כך משיבה התורה באומרה שאין הדבר כן, והנפש הבהמית אינה מצויה בבשרה כל עיקר, אלא "כי נפש הבשר בדם היא" הוא הוא אשר מחיה את הבשר, ואין נפש בבשר כל עיקר. תכונה זו היא המבדילה בין בני האדם לבין בעלי החיים. בני האדם, התפשטות חיוניותו היא גם בבשר וגם בעצמות, והא נקרא בספר הקבלה "הבלא דגרמי", כי גם לאחר כמה שנים מפטירתו הוא עודנו נשאר בעצמות. לכן הצדיקים אינם נרקבים, ומאידך הרשעים, שנמשלו כבהמות, אינם עומדים לתחיית המתים, כי גם עצמותיהם מתייבשות ונרקבות, וכלתה הנפש והלכה לה כרוח הבהמה.

רב רובין זצ"ל בספר "שנים מקרא"

הלכה:

ברכת שהחיינו בימי הספירה, בל"ג בעומר, ובשבתות שבו

כתב המ"ב (סימן תצג סק"ב): נזדמן לו איזה ענין שצריך לברך עליו שהחיינו יברך. ובפסקי תשובות (אות ג) כתב ובהרבה קהילות נתפשט המנהג שאין מברכין שהחיינו בימי ספירת העומר, ויש שכתבו שאין לזה מקור בפוסקים ואין טעם לאסור, ובאמת מובא מנהג זה בספרי הקדמונים, והנוהגים כן לא ישנו מנהגם בלא התרה. אמנם אף לנוהגים שלא לברך שהחיינו, אין לאסור בימי יו"ט וחזה"מ פסח, וכמו"כ בל"ג ובשבתות שבימי הספירה, ויש שהחמירו גם בשבתות.

פתגם: שכל לא קונים בשוק

פתגם חסידי

חקירה:

לפנים משורת הדין

חיוב, או רק מידות חסידות (שיעירו ר' שמואל בבא מציצא ח"ב עמוד רג)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור:

חרבו של בלעם

יושב קרנות אחד שח לחברו: השמעת את החדשה המרעושה? בחפירות ארכיאולוגיות גילו אל חרבו של בלעם שבה הרג את אתונו. הקשה השני: הלא בתורה נאמר במפורש: לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך. הוא אומר לא היתה לו חרב והוא לא הרג את האתון. שוטה, גחך הראשון, בדיוק חרב זו שאלה התכוון בלעם, היא שנתגלתה עתה בחפירות.

ספר "חור וחלק" חלק ב' (דף סב)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאט, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: גייט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל, ויקטור חי בן יקוטה.

המצוות הכרחיות לחיי האדם

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתָּם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם (יח, ה)

האדם שמקיים מצוות אינו רק ממלא את חובתו בעולמו, אלא "וחי בָּהֶם", הוא זוכה לקבל מן המצוות חיוניות, והן מאפשרות לו לזכות בחיים גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, כמו שמפרש האבן עזרא (קהלת ז. יח): "רק ילך אחר תורת אלוהינו ולא יסור ממנה ימין ושמאל וישמור המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם בשני עולמות". בספר "גאון וחסיד" מובא בשם רבי זושא, שהקב"ה יצר את העולם באופן שהדבר שנחוץ ביותר לחיי האדם מצוי בנקל, ובכל שהוא נחוץ יותר, הוא מצוי יותר. לדוגמא: אוכל נחוץ לאדם יותר מבגדים, ולכן האוכל צומח מוכן, והבגדים דורשים מן האדם הכנה וטרח. מים נחוצים יותר מאוכל, ולכן הם מצויים יותר, ואין צורך לגדל אותם או להכין אותם. אויר לנשימה נחוץ יותר ממים, ולכן הוא מצוי בשפע לכל אחד. והנה כאשר נעקוב אחר המצוות, נבחין כי הן מצויות ביותר לאדם, הלא על כל צעד ושעל מזדמנת לאדם איזושהי מצוה, ובכל תנועה שהוא עושה יש לו אפשרות לפגוש במצוה. כאן צדקה, שם לימוד, תפילה, זהירות מלשון הרע, שמירה ממאכלים שאינם כשרים וכן הלאה. ומאחר והכלל הוא שככל שהדבר נחוץ יותר הוא מצוי, מכאן ראייה שהמצוות שהן מצויות ביותר הן חיוניות והכרחיות לחיי האדם.

ספר "ומתוך האור"

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתִּי לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מִחֻקֹּת הַתּוֹעֵבֹת
.....וְלֹא תִשְׁמְאוּ בָהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם (יח, ל)

עשו משמרת למשמרתי (מ"ק ח.).

הסייגים והגדרים שציוותה עלינו התורה לעשות, תועלת רבה להן, הנה, כאשר יצרו של אדם גובר עליו והוא עומד להכשילו, הרי אם יש לפניו סייג וגדר, כי אז אמנם יכשל בסייג, אך לכלל חטא לא יגיע, שכן דעתו של היצר תנוח ב"עבירה" שהצליח להכשיל בה את האדם, כאשר לאמיתו של דבר לא היה זה גוף העבירה אלא לסייג בלבד. נמצא שהסייג, שבו נכשל הצילו מגוף העבירה וזהו שאמרה התורה: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתִּי", הסייג יגרום לאדם שאם יכשל בסייג עצמו, אך "לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מִחֻקֹּת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נִצְטָו לִפְנֵיכֶם", את החוקות והתועבות עצמו לא יעשה. ושם תאמר, אם יצרו של אדם גובר עליו, מי ערב לכן שהיצר יסתפק בכך שהאדם נכשל בסייג וגדר ולא ישדלם להמשיך ולעבור גם את גוף העבירה. זהו שהמשיכה התורה ואמרה: "וְלֹא תִשְׁמְאוּ בָהֶם", מובטח לכם שלא תיטמאו ותחטאו בגוף העבירה, אלא רק בסייג שהצבתם לה. כי "אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", ו"רגלי חסידיו ישמור"

רב רובין בספרו "טללי אורות" בשם האלשיך

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr